

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ

Випуск XV

ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ

м. Рівне – 2023

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF WIND MUSIC IN THE CONTEXT
OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE AND ABROAD
COUNTRIES

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 15

**Rivne
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Академія музики в Кракові імені К. Пендерецького, Польща
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ
Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu
Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 15

**м. Рівне
2023**

УДК 780.8 : 780.64

I – 90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P**Збірник наукових праць видається з 2006 року.**Друкується за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 27 квітня 2023 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.** – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Пьотр Лято** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Карпач А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Рада Славінська** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Громченко В.В.** – доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;**Сверлюк Я.В.** – доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Гишка І.С.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Овчар О.П.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;**Слупський В.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;**Цюлюпа Н.Л.** – кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;**Закопець Л.М.** – кандидат мистецтвознавства, професор, м. Львів.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 15 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2023. – 176 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780. 64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.
Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2023

© Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych i Akordeonu

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, 2023

© Видавництво "Волинські обереги", 2023

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Цюлюпа С.Д. Ретроспектива конкурсу імені В'ячеслава Старченка в культурно-мистецькому просторі України	7
Piotr Lato. Klarnet w twórczości polskich kompozytorów pochodzenia żydowskiego – na przykładzie wybranych utworów Karola Rathausa i Mieczysława Weinberga.....	17
Вовк Р.А. Стипендіальна програма для духовиків 2022/23 н.р. у Дубаї	20
Вар'янюк О.І. Залучення принципів європейських та американських виконавських шкіл у систему щоденних занять на трубі.....	24
Дебера О.М. Еволюція Чернівецького академічного симфонічного оркестру обласної філармонії імені Д. Гнатюка в культурно-мистецькому житті України	28
Терлецький М.М. Історичний огляд концертного репертуару духових оркестрів XVIII – початку XXI століття у кращих його зразках.....	35
Ваврик Р.В. Віхи життєвого і творчого шляху ювіляра	39
Сіончук О.В. Організація музичних фестивалів в Україні та особливості їх проведення в умовах воєнного стану.....	46
Турчинський Б.Р. Зоя Прокудіна – виконавець, педагог класу валторни: життєвий та творчий шлях	50
Пукаляк М.В. До 75-річчя професора Романа Вовка	54
Клевець К.О. Європейське кларнетове виконавство XXI ст.	60
Подганюк Т.В. Зародження романтизму в музичній культурі Європи.....	64
Семочко О.І. Еволюція труби в музичній культурі Львова в контексті європейської інтеграції.....	67
Вівчарик Л.Р. Саксофонове виконавство в музичній культурі Прикарпаття в XX – на початку XXI століття	70
Олійник М.В. Становлення та розвиток духового оркестрового виконавства на Хмельниччині.....	75
Гашпан Я.Р. Флейта в музичній культурі Буковини в XX – поч. XXI ст.	80
Трачук Л.Д., Гоменюк Я.Ю. Еволюція Тульчинського коледжу культури в історії жанру духової музики на Поділлі	83
Приженков О.В. Історичний шлях розвитку басового мідного духового інструменту труби та її попередників.....	86
Старко В.Г. Володимир Семеніченко – очільник львівської фаготової школи другої половини XX ст.	92

Педагогіка та методика духового виконавства

Громченко В.В. До проблеми активізації художньо-усвідомленого виконавства (педагогічний аспект)	97
Палаженко О.П. Специфіка формування музичного слуху у музиканта-духовика в процесі оркестрової виконавської діяльності	101
Закопець Л.М. Специфіка формування морально-естетичних якостей в учнів Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької.....	105
Бондарчук В.І. Сценічне хвилювання, підготовка до публічного виступу виконавця	108
Гишка І.С. Амбушурні негарзди Луї Армстронга.....	111
Закопець М.Л., Фіськов Г.М., Зіза О.О. Вплив інтеграційних процесів на формування фахової компетентності виконавця-духовика у закладах вищої освіти України	116
Филипчук М.С. Особливості навчання здобувачів в естрадному оркестрі у вищих закладах мистецького спрямування	120
Сивохіп В.С. Концерт для гобоя і камерного оркестру Мирослава Скорика крізь призму індивідуального трактування жанру інструментального концерту.....	123
Димченко С.С. До питання еволюції методики гри на ударних інструментах.....	128
Кашперський В.П. Основні принципи та методи формування губного апарату трубача....	135
Ворончак І.І. Загальна характеристика репертуару для поперечної флейти в Австрії та Італії у XVIII столітті.....	140
Максимчук В.В. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу для підготовки фахівців жанру духової музики в мистецьких закладах України.....	143
Віхоть П.І. Наукові та навчально-методичні праці валторністів у системі музичної освіти України.....	146
Дратований Я.М. Практичні заняття у класах духових інструментів закладів початкової мистецької освіти як складова естетичного виховання учнів	149
Лебедь В.О. Скерцо-фуріозо Джордана Гудефіна для сопрано та тенор саксофонів з духовим оркестром як репертуарна новація академічного саксофонного репертуару.....	152
Круль П.Ф. Презентація електронного підручника "Історія виконання на духовних та ударних інструментах України"	156
Відомості про авторів	161
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2012-2022 роки)	164

септет № 2 з участю флейти, інтродукцію і велике блискуче рондо, 3 аранжування симфоній Гайдна, Моцарта і Бетховена для флейти, скрипки, віолончелі і піаногорте, 12 аранжувань увертюр різних композиторів для флейти, скрипки і піаногорте.

Висновки. Впродовж всього XVIII ст. в Австрії та Італії поперечна флейта як інструмент не зазнала жодних модифікацій. Не було створено і видатних методичних праць. Однак знайомство з високохудожнім і високотехнічним матеріалом флейтової музики композиторів того часу свідчить про високий рівень флейтового мистецтва. Більшість тогочасної музики для флейти створено з глибоким знанням технічних можливостей інструмента: віртуозні за звучанням пасажи найчастіше відрізняються відносною зручністю при виконанні; використовуються вигідні середній та високий регістри; твори написані в комфортних тональностях; музичні фрази побудовані з урахуванням виконавського дихання.

Заповнення ж австрійського та італійського нотного ринку в останній чверті XVIII ст. великою кількістю неважкої в технічному плані флейтової музики, в яку досить часто впліталися впізнавані фольклорні мотиви, є показником широкої популярності флейти і серед аматорів. Підтвердженням цього факту можуть слугувати, наприклад, «Прості п'єси» Й. Н. Гуммеля, дві збірки варіацій на фольклорні теми Л. ван Бетховена, багато творів з колосального флейтового доробку Ф. А. Хоффмайстера, а також концерти В. А. Моцарта, які хоч і не легкі, але написані саме для флейтиста-аматора Де Жана.

Список використаних джерел

1. Апатский, В. Н. (2010). История духового музыкально-исполнительского искусства. К.: ТОВ «Задруга», 248 с.
2. Карпьяк, А. Я. (2016). Жанр флейти у творчості австрійських та італійських композиторів – сучасників В. А. Моцарта. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць*. Випуск 8. Упорядник С. Д. Цюлюпа. Рівне: Волинські обереги, С. 8 – 14.
3. Boyd M., Pagano R., Hanley Edwin. Scarlatti (Pietro) Alessandro (Gaspare). Grove Music Online.
4. Careri, E. Geminiani Francesco Saverio. Grove Music Online. DOI: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.10849>
5. Hansell, S. revised by Termini O. Lotti Antonio. Grove Music Online. DOI: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.17023>
6. Lindgren, L. Bononcini Giovanni. Grove Music Online. DOI: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.6002278276>
7. Prill, E. (1912). Führer durch die Flöten Literature. – Ergänzungband (Neuerscheinungen von 1898-1912). Leipzig: Verlag von Jul. Heinr. Zimmermann, 168 s.
8. Pritchard B. W. Caldara Antonio. Grove Music Online. DOI: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.04576>
9. Selfridge-Field E. Marcello Alessandro. Grove Music Online. DOI: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.17715>

УДК [780.8:780.64]:37.091.2:78(477).

ORCID <https://orcid.org/0009-0007-7799-0427>

Максимчук В.В.,
м. Чернівці

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЖАНРУ ДУХОВОЇ МУЗИКИ В МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Анотація. У статті аналізується еволюційний шлях розвитку національної музичної освіти, надається ґрунтовний аналіз забезпечення освітнього процесу для підготовки фахівців жанру духової музики в мистецьких закладах України та аналіз наукових, нотних і навчально-методичних видань представників школи гри на духових і ударних інструментах в Україні.

Ключові слова: навчально-методичні праці, освітній процес, жанр духової музики.

Annotation. The article analyzes the evolutionary path of the development of national music education, provides a thorough analysis of the educational process for training professionals in the genre of wind music in artistic institutions in Ukraine, and analyzes the scientific, sheet music, and instructional publications of representatives of the wind and percussion instrument playing school in Ukraine.

Key words: educational and methodological works, educational process, genre of spiritual music.

Актуальність дослідження проблеми забезпечення освітнього процесу науковими та навчально-методичними працями обумовлена динамічними та незворотними змінами, що відбуваються у всіх сферах соціально-політичного та економічного життя сучасної України, переосмисленням ставлення до особистості як до суб'єкта власного розвитку, зміною поглядів на національне суспільство як на частину світового співтовариства, що детермінує проблему інтеграції української та світової культур та пошуку нових прогресивних парадигм розвитку педагогічної науки і практики.

Стан розвитку сучасної мистецької освіти обумовлюють суттєві зміни і у навчально-методичній роботі, яка спрямовується на "надання реальної, дієвої допомоги педагогічним працівникам у реалізації актуальних завдань розвитку, вдосконалення й підвищення науково-методичного рівня, а також активізація творчого потенціалу кожного викладача" [3].

Безперечно, це стосується і проблем підвищення рівня професійної підготовки виконавців на духових та ударних інструментах, що напряму залежить від покращення змісту викладання фахових дисциплін у освітніх закладах мистецького спрямування усіх рівнів акредитації. Для досягнення цієї мети особливого значення набуває активізація науково-методичної роботи, піднесення її на вищий рівень, усвідомлення її як однієї з основних складових професійної діяльності кожного викладача.

Концептуальні аспекти організації методичної роботи висвітлені у наукових працях Ю. Кабанського, Н. Ващенко, С. Крисюка.

У галузі фахової підготовки виконавців на духових та ударних інструментах ці питання знайшли відображення у наукових дослідженнях В. Апатського, В. Посвалюка, С. Цюлюпи, В. Громченка, А. Карпяка, П. Круля, Я. Сверлюка та ін.

Аналіз представлених вище досліджень засвідчує не лише про актуальність означеної проблематики, а й необхідність її подальшого вивчення, узагальнення та систематизації. Відтак, **метою** нашої публікації є аналіз навчально-методичного забезпечення освітнього процесу для підготовки фахівців жанру духової музики в мистецьких закладах України.

Навчання, отримання та постійне поповнення професійних знань та умінь з урахуванням сучасних викликів, є абсолютною необхідністю, що зумовлена вимогами часу.

В умовах докорінних змін у духовному просторі суспільства, ініційовані на початку XXI століття інтелектуальною елітою людства, відбувається формування національної освіти, що вносить певні корективи в цілі, зміст, завдання, форми та прийоми освітнього процесу. Зміни у національному освітньому процесі здійснюються в умовах запровадження нових технологій, нових форм організації цього процесу, які наповнюються цілим комплексом навчально-методичного забезпечення.

Перспективи розвитку сучасної педагогіки мистецтва визначаються інноваційними процесами, які спрямовані на створення нових освітніх стандартів, оновлення навчальних програм та дидактичних матеріалів, перегляд форм та методів навчання. Їх концептуальні положення характеризуються поглядами, згідно з якими у центр освітньої системи ставиться забезпечення саморозвитку та самовдосконалення особистості у процесі оволодіння знаннями та вміннями, володіння нею художнім мисленням та творчою активністю, що в кінцевому результаті дозволить перейти на новий тип мислення і нові способи перетворення дійсності.

Зрозуміло, що вирішення цих завдань потребує не просто удосконалення змісту і організації освітнього процесу, а й впровадження таких інновацій, які б об'єктивно відповідали новим вимогам і створювали умови для їх реалізації. Ми маємо на увазі, в першу чергу, оновлення навчально-методичних матеріалів, навчальних програм, робочих програм, активізацію створення навчально-методичних праць, використання інноваційних форм та методів навчання, що забезпечують освітній процес в закладах мистецького спрямування.

Нові технології навчання, оригінальні педагогічні та методичні ідеї, сучасні методи, прийоми, засоби і форми організації активної пізнавальної навчальної діяльності учнів та студентів закладів мистецького спрямування, підвищення їх виконавської майстерності та педагогічної майстерності викладачів – стають продуктом творчого пошуку.

Таким чином, слід зазначити, що виняткового значення у формуванні фахових компетентностей майбутніх професіоналів в царині духової музики, набуває система науково-методичної роботи, в пріоритеті якої є не тільки надання наукової та навчально – методичної допомоги педагогам у розвитку професійної майстерності, але й активізація творчого потенціалу як викладачів, так і їх учнів.

Система підвищення професіоналізму – це цілий комплекс взаємопов'язаних і взаємозумовлених організаційно-змістовних компонентів, які постійно оновлюються із урахуванням запитів та потреб педагогічної практики. Важливим фактором на шляху активізації цих процесів є використання інноваційних підходів до організації науково-методичної роботи в освітніх закладах мистецького спрямування, основною метою якої є забезпечення неперервного і цілеспрямованого професійного розвитку педагогів та учнів в царині духової музики.

Сучасний стан розвитку духового виконавства вимагає від учасників освітнього процесу усвідомлення активізації навчально-методичної діяльності та піднесення її на вищій щабель. Основним завданням оптимізації методичної роботи є розвиток загальної та духовної культури педагогічних працівників, їх творчого потенціалу; фахове вдосконалення та активізація творчої діяльності педагогічних кадрів; збагачення методичного арсеналу, сучасних технологій навчання, уникнення формалізму; створення у навчальних закладах умов для здійснення експериментальної та дослідницької роботи, самоосвітньої діяльності.

Безумовно, система науково-методичної роботи включає не тільки науково-методичні дослідження, написання методичних праць, а й організацію та участь у методичних семінарах, постійно діючих методичних об'єднаннях, майстер-класах, школах педагогічного досвіду, творчих зустрічах, науково-практичних конференціях, круглих столах, різноманітних виконавських конкурсах та фестивалях, презентаціях новітніх фахових видань, що сприяє поглибленню знань педагогів з питань організації навчально-виховного процесу, активізує особистісний потенціал, створює умови для пошукової та дослідницької діяльності, дає можливість педагогам-практикам ділитися своїми напрацюваннями, поширювати кращі педагогічні досягнення, що безумовно підвищує професійний рівень викладачів. Ще однією із дієвих форм навчально-методичної роботи педагогів класів духових та ударних інструментів є академічні концерти, звіти класу, творчі звіти відділу чи кафедри, зустрічі і майстер класи провідних виконавців, що стимулює розвиток творчості, є своєрідною "школою" методичних знань тощо.

Безумовно, особливої уваги заслуговує така форма навчально-методичної діяльності викладачів як самоосвіта, що регламентує уміння кожного викладача самостійно сформулювати особистісно значущі методичні проблеми й спроектувати шляхи їх вирішення, тобто розробити індивідуальну програму підвищення рівня власної професійної компетентності.

Виклики сьогодення, спричинені пандемією, жахливою війною, розв'язаною московитами на українській землі, сприяли впровадженню у освітній процес нових форм навчання – очного, онлайн-навчання та змішаного, що вимагає від викладача гнучкості та готовності перебудувувати свою педагогічну діяльність у відповідності до сучасних запитів та вимог воєнного стану, готовності до інноваційної діяльності.

Не можна оминати увагою ще одну форму навчально-методичної діяльності викладачів – це курси підвищення кваліфікації, які проходять викладачі музичних шкіл на базі обласного центру підвищення кваліфікації, викладачі музичних закладів освіти I-IV рівнів акредитації – на базі профільних кафедр закладів вищої музичної освіти, відповідно до укладених договорів.

Безумовно, всі означені форми діяльності сприяють якісному підвищенню рівня фахової підготовки кожного педагога, істотному підвищенню їх науково-методичного рівня та готовності до інноваційної діяльності і творчого розвитку, дає змогу у нелегких соціально-економічних та політичних умовах гідно виконувати своє призначення – вчити та виховувати молоде покоління.

Важливою і необхідною умовою якісної підготовки фахівців жанру духової музики є навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів.

Нормативною основою навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в сучасних освітніх закладах України є Закон України "Про освіту" та Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти".

Одним з освітніх компонентів є навчальна дисципліна, що являє собою структурований та адаптований зміст основ конкретної галузі діяльності. Кожна навчальна дисципліна повинна бути забезпечена навчально-методичним комплексом інформаційних і навчально-методичних матеріалів, які забезпечують отримання знань, умінь та їх реалізації у практичній діяльності для набуття визначених компетентностей, здійснення контролю результатів вивчення даної навчальної дисципліни.

У вищій школі низка означених матеріалів складає освітньо-професійна програма, навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни, який містить навчальну програму дисципліни; робочу навчальну програму; конспекти лекцій, якщо дана навчальна дисципліна лекційного характеру; методичні рекомендації щодо проведення індивідуальних або лабораторних занять; діагностичні завдання по перевірці отриманих знань та умінь (тести, контрольні завдання, комплексна контрольна робота ККР тощо); таблицю критеріїв оцінювання знань та умінь, список рекомендованої літератури, додаткові методичні матеріали, які сприяють повному та якісному оволодінню навчальною дисципліною (таблиці, схеми, відео та аудіо-записи тощо).

Обов'язковими освітніми компонентами навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців жанру духової музики є, насамперед, **робоча програма навчальної дисципліни**, яка розробляється виключно для кожної навчальної дисципліни у відповідності до навчального плану. Структурними компонентами робочої навчальної програми є опис навчальної дисципліни, що подається у вигляді таблиці; визначаються мета та завдання даної навчальної дисципліни; складається тематич-

ний план дисципліни; структура навчальної дисципліни, в якій на основі навчального плану розписуються години на різні форми навчальної діяльності; опис тем індивідуальних або лекційних занять, які визначає викладач, що веде дану дисципліну; теми для самостійного опрацювання з списком літератури; теми індивідуальних навчально-дослідних завдань ІНДЗ; описуються вибрані педагогом, що веде дану навчальну дисципліну комплекс методів навчання, які використовуються при викладанні певної навчальної дисципліни; подаються методи контролю (спостереження, опитування, тести, практичний контроль (академічний концерт, технічний залік, екзамен тощо); пропонується шкала оцінювання успішності засвоєння певної навчальної дисципліни; надається перелік рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів.

Поряд з робочою навчальною програмою, обов'язковим освітнім компонентом навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців є навчальні видання, що сприяють засвоєнню певної навчальної дисципліни та систематизовано відтворюють її зміст – *підручники*, які повинні відповідати науковим стандартам: містити повний та необхідний науково-методичний вірний довідковий та навчальний матеріал, який має бути пов'язаний з практичними завданнями, навчальні *посібники*, що доповнюють за змістом підручник.

Ще один з освітніх компонентів навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців у жанрі духової музики є *методичні рекомендації* або *методичні вказівки*, що слугують своєрідним та необхідним доповненням до існуючих посібників та підручників матеріалами щодо методики навчання або методики виконання певних завдань.

У вищій школі існує ще один обов'язковий освітній компонент навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців – *практика*, яка спрямована на оволодіння предметними фаховими компетентностями в процесі практики в установах, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю. Як правило, практична професійна підготовка фахівців складається з різного виду узгоджених між собою практик, по закінченні яких здобувачем подаються ряд документів.

Нещодавно, в освітній процес вищих навчальних закладів був введений освітній компонент навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців – захист *бакалаврської кваліфікаційної роботи*, яка спрямована на інтеграцію одержаних здобувачем знань та умінь у сферу їх майбутньої професійної діяльності.

Магістерська кваліфікаційна робота – науково-дослідна праця здобувача, що виявляє ступінь його готовності до педагогічної діяльності та є обов'язковою для здобувачів, які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки магістрів.

Висновки. Таким чином, роботу, спрямовану на підвищення науково-методичного рівня педагогів в царині духового інструментального та ансамблевого виконавства слід розглядати як цілісну систему взаємопов'язаних дій і заходів, що базується на досягненнях сучасної психолого-педагогічної науки, педагогічного досвіду, конкретного аналізу навчально-виховного процесу та рівня професійної компетентності педагогічних кадрів.

Використана література

1. Колодуб Л. Деякі думки щодо сучасного стану музики духової України музична. – 1998. – С. 19–20.
2. Сверлюк Я. В. Методологічні проблеми професійної музичної освіти – Рівне: Перспектива, 2004. – 199 с.
3. Шидловська С. Організація роботи з підвищення науково-методичного рівня педагогічного працівника. Нова педагогічна думка: науково-методичний журнал №4, 2010. – С. 18-21
4. Цюлюпа С. Д. Робоча програма з дисципліни "Методика викладання гри на музичних інструментах" РДГУ, м. Рівне, 2022. – 18 с.

УДК [780.8 :780.64]:001:37(477)

ORCID <https://orcid.org/0009-0000-9720-2933>

*Віхоть П.І.,
м. Львів*

НАУКОВІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПРАЦІ ВАЛТОРНИСТІВ У СИСТЕМІ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розкривається сутність та зміст наукового та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в класі валторни. надається ґрунтовний аналіз наукових, нотних і навчально-методичних видань представників школи гри на валторні в Україні.

Ключові слова: валторнисти, навчально-методичне забезпечення, наукові праці.

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 15

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк

Підписано до друку 22.05.2023 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсет.
Гарнітура "Times". Друк цифр. Ум. друк. арк. 20,46. Наклад 100 пр. Зам. 34.

Видавництво "Волинські обереги".

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано в друкарні видавництва "Волинські обереги".